

svoje meje in se zaključiti, ker vsak predmet izsledovanja je lahko enkrat izčrpan. Subjektivna, psihološka kritika je neizčrppljiva, po svojem bistvu brezmejna kakor življenje samo, ker vsaka doba, vsako pokolenje potrebuje pojasnitve velikih pisateljev prošlosti v svoji luči, v svojem duhu, pod svojim zreliščem“.

In Merežkovskega umetniški talent je že tak, da so meni njegova doživljanja v člankih ljubša, nego v romanih. Njegovi eseji v tej knjigi sečitajo kakor življenjepisni in kulturnozgodovinski romani. Zato pa niso njegovi romani, nastali za to knjigo, nič drugega, nego nekaki življenjepisni in kulturnozgodovinski, bogato dokumentirani eseji. Ako človeku ni za snovne podrobnosti, ki jih avtor „Leonarda“ z mozaičarsko marljivostjo niza in nabira na votek svojih romanov, ampak so mu dražja nego to pisateljeva lastna doživetja, mu bo ta zgodnja knjiga Merežkovskega ljubša, nego vse njegovo poznejše leposlovno delo. Tu je miselno-čuvstveno doživljanje neposredno in tudi privzemanje „sopotnikov“ po načrtu res na mestu; a tam v romanih zastonj izkuša pisec nadomestiti neposredno navdihnenje s — kulturnozgodovinskim programom.

Po navadi se pojavljajo pri zaslovelih pisateljih mladostna dela v prevodih šele takrat, ko so jim pozneje nastala pridobila ime. Tako delajo, mislim, sedaj z Merežkovskim tudi „bratje“ Hrvatje. Po trilogiji dobe sedaj v svojem jeziku tudi „večne sopotnike“, ki bi brezdvomno zanimali izobražene častivce ruskega avtorja tudi pri nas, nekako tako kakor bi jih zanimal vpogled v Merežkovskega delavnico na petrograjskem Litejnem prospektu. A kdor je čital to knjigo kot prvo izpod peresa Merežkovskega, bo poznal njegovo osebnost, dasi ne bo tratil časa z njegovimi roman, razen če si bo zaželel vzeti v roke namestu razprave o velikih kulturnih dobah in osebah — rajši lep popularen opis v leposlovni obliki.

Prevod gospoda Velikanovića, silno plodovitega prelagatelja hrvaškega — med Slovani je morebiti samo češki dr. B. Prusík prevedel še več! — je spreten in točen. Velikanović prevaja iz raznih jezikov. Kar se tiče ruščine, se mora priznati, da jo zna, vendar brez zadnje dognanosti; take finese, kakor je razlika med: „tri nedjelji“ in „nedjelji tri“ mu niso znane. Kaže, da se je učil jezika samo iz knjige. Tudi tega ne vem, zakaj je v prevodu izpustil jako značilni avtorjev „uvod“.

Dr. Ivan Prijatelj.

Dr. J. C. Oblak. Koroška Slovenija. V Ljubljani, 1919. V komisijski založbi L. Schwentnerja. 51 str. 3.5 K.

Pričevella nam je posebna literatura v obrambo domovine. Vzniknila je v nestrpno dolgih tednih in mesecih mirovnega posvetovanja v Parizu, ki naj določijo meje naši državi. Pričakovali smo, da jih določijo s prijazno, prijateljsko voljo do nas Jugoslovanov. Narodnostna misel naj bi tej volji dala pravec. Prišlo je drugače. Vzdignil se je v krogu posvetovavcev eden, ki je nedavno sam dosegel svobodo in državno samostojnost na temelju narodne misli, in nastopil je neprijateljski zoper nas sosede, ki smo hrepeneli po istem uspehu. Za prvim neprijateljem so se oglasili še drugi: poleg Italijana, ki je zahlepel po naši zemlji, so se opogumili naši tisočletni, v svetovni vojni strti tlačitelji Nemci,³ Madžari ... in mahoma je bila naša pravkar osvobodjena domovina obkoljena po sovražnikih. Naši ožji, slovenski domovini je zapretila krivica, da ji odtrgajo v Parizu najboljše dele naroda in zemlje. Tedaj so nastali nešteti članki po naših časnikih in mnoge posebne brošure v obrambo domovine.

V iskrenem rodoljubju in s čustvom čistega srca in poštenja so dokazovali naši veščaki v teh spisih pravo domovine z narodnostnega, zgodovinskega, zemljepisnega, gospodarskega, prometnega in obrambnega stališča. Branili so s paznim očesom našo ogroženo zapadno in enako našo ogroženo severno mejo. Hvaležno je pozdravil ves narod svoje zagovornike, ki so napeli vse sile, da odvrnejo pretečo krivico in pripomorejo, da bi se ogroženi oddelki naroda združili z že osvobojenimi rojaki.

Posebno težavna naloga je, začrtati pravično državno mejo na Koroškem. Ondi je treba naše zahteve odmeriti med dvema ostrima nasprotjema: med prvotnim stanjem pred tisoč leti in še dolgo vseskozi slovensko naseljene dežele in sedanjim stanjem, ki je žalostni uspeh nasilnega ponemčevanja zlasti v zadnjih, pravkar minolih desetletjih. Težavna je ona naloga tudi še zategadelj, ker se Koroška po svoji zemljepisni izobrazbi smatra za nedeljivo enoto. Slovenskim predlogom, temelječim v človeških in narodnih pravicah, stojijo nasproti sovražni nemški predlogi, ki se sklicujejo na sedanjo posest ne glede na to, da je pridobljena po nasilnem potu.

Med slovenskimi predlogi: maksimalnim, srednjim in minimalnim se odlikuje po posebni preudarnosti predlog, ki ga stavi in zagovarja dr. J. Oblak v svoji brošuri pod zgoraj navedenim naslovom. Avtor zastopa minimalno mejo, ki je najbližja sedanji jezikovni meji in je obratu naravna, to je zemljepisno upravičena. Po tem načelu začrta avtor mejo od kraja do kraja, od vrha do vrha, in je za to nalogo odlično usposobljen, ker pozna Koroško podrobno na svoje oči po večletnem bivanju v tej rajske lepi deželi. Spoznaval je koroške Slovence in njih zemljo s paznim očesom in vsem čustvom iskrenega rodoljuba. To izpričuje zlasti zadnje poglavje v brošuri, ki slavi „Slovenski Rož“ z vznesenimi besedami in pesniškim poletom. Mirovni posvet v Parizu je v prvotni pogodbi z Nemško Avstrijo sprejel minimalni načrt dr. Oblaka, toda je tudi vpošteval načrt, ki ga je za Nemce izdelal Pfaundler, profesor na graškem vseučilišču, dasi dr. Oblak smatra ta načrt za „neumesten in neresen“. Potemtakem je mirovni posvet odmeril Slovencem manj kot je v misel jemal dr. Oblaka slovenski minimalni predlog, in je vrhu tega še poslednjo odločitev izročil plebiscitu. Vendar je kesneje še to odločbo utesnil z znanim „pridržkom“, ki deli „Celovško kotlino“ na dva dela, ki naj glasujeta vsak za se (pas A in pas B). S tem je dana od germanizacije zaslepljenim janičarjem prednost, da s tem večjo veljavo soodločujejo o usodi domovine, ki jo zatajujejo.

Naj odloči ljudsko glasovanje kakorkoli — koroških rojakov ne smemo pozabiti in ne bomo jih pozabili. V ta namen pa jih moramo z resno voljo čim najbolj spoznavati. Pričujoča brošura dr. Oblaka je odličen pripomoček takemu spoznavanju in zato jo svojim rojakom toplo priporočamo. Čisti dobček razprodaje je v rodoljubni namen namenjen koroški podružnici slovenskega planinskega društva.

Ferd. Seidl.

Ferrero, Guglielmo. Mlada Evropa. Studije i putovanja po sjevernim zemljama. Sa talijanskoga preveo i predgovor napisao Arsen Wenzelides. Zagreb. Nakladni zavod „Jug“. 2 zvezka. I. (1918). 180 str. 5 K. — II. (1919). 160 str. 6 K. („Vidici i putovi“ sv. 1, 2).

Izšel je hrvatski prevod knjige znamenitega italijanskega zgodovinarja in socijologa Ferrera, učenca Cezarja Lombrosa, kateremu je posvečeno to delo.